IX. évfolyam. Arad, 1894. Október 20. Szombat. 243-ik szám.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG: az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint. Kéziratokat nem adunk vissza. Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 hóra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt. 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 hóra 1 frt 20 kr.
HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 8 kr, minden következőnél 6 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyilttér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL: ARADI NYOMDATÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.) Telefon-szám: 151.

Az egyetértés.

Arad, október 19.

A képviselőház szerdai ülésén fontos nyilatkozatot tett a magyar kormányelnök, melylyel az ősz deréhez hasonlatosan a vérmes ellenzéki remények nem egy sarjadzását időnek előtte elfonnyasztá, másrészt azonban tisztázta a politikai szemhatárnak páratelt légkörét.

Egyszerüen kijelentette *Wekerle* Sándor miniszterelnök, hogy a kormány tagjai valamennyien *teljesen* szolidárisak, és pedig *minden kérdésben* azok, nincs közöttük eltérés sem az elvekre, sem a czélokra, sem az eszközökre nézve.

Annyira fontos, az ország belbékéjére nézve annyira megnyugtató, az ellenzéki aspirácziókra pedig lesujtó volt e nyilatkozat hatása, hogy mellette a harmadnapja huzódó egész vita a vallás szabad gyakorlatáról — minden érdekessége mellett is háttérbe szorul.

Mert nagyon is különösek a mi parlamenti és pártviszonyaink. A szélső baloldal, mely számbeli erő, tehetség, és — ne vegye rosz néven a nemzeti párt — *hazafiság* dolgában is a legjelentősebb ellenzéki töredék, oly elvek szerint csoportosul, melyek megvalósitása az állam alaptörvényeinek, közjogi helyzetének teljes átalakulását mint előfeltételt követelné, mely párt tehát most, és valószinüleg igen-igen hosszu időre, kormányképtelen. Az ellenzék másik töredéke az ugynevezett nemzeti párt azomban szintén kormányképtelen és pedig háromszorosan. — Kormányképtelen először is fölfelé, mert nem átallotta csupa párttaktikából minden lehető és kinálkozó alkalommal a nép szenvedélyeit izgatni a leggonoszabb módon és veszedelmesebb irányban. Ezzel teljesen elvesztették a jó urak minden hitelüket és bücsületüket, első sorban a korona előtt. Azután kormányképtelen az Apponyi párt lefelé is, mert megcsalta a népet, vizet prédikált és bort ivott. Tele vette száját csupa taktikából a legradikálisabb frázisokkal és mikor rákerült a sor, a nemzet legádázabb ellenségeinek szövetségében igyekezett és igyekezik ma is minden módon megakadályozni a nemzet közvéleménye által sürgetett reformokat. De kormányképtelen legkiváltképen *benső üressége* és tehetetlenségénél fogva. Mert mig a szélsőbal nem veheti az ügyek vezetését a kezeibe, mert programmja megvalósithatatlan, addig az Apponyista párt nem teheti ezt azért, mert *egyátalában nincs semmiféle programmja.*

Mi következik már most ebből? egész egyszerüen az, hogy a kormányon parlamenti válságok által támadható változás a képtelenségek közé tartozik. Hogy ha a kabinetnek egy vagy két tagja, vagy az egész kormány is odahagyná helyét, a megürült állásokat ismét csak szabadelvü párti politikusokkal tölthetnék be, miként a legutóbbi válság alkalmával a horvát bán megbizatásából is tapasztalhattuk, s a Tibádék által hangoztatott politikai vetésforgás, mely az angol parlamentben százados uzus által nyert klasszikus jelentőséget és legitimitást, nálunk képtelenség.

De ha nincs is nálunk kilátás alapos és gyökeres pártkrizisekkel egybekötött kormányválságokra, van annál nagyobb bősége olyan ambicziózus ellenzéki korifeusainknak, a kiknek évtizedek óta egyéb óhajtásuk és vágyuk sincs, minthogy miniszterekké lehessenek, sőt egész ellenzéki csoportok vannak, melyek tagjai a kormányrajutás esetén az osztozkodás iránt is tisztában vannak egymással.

A kormányt leghevesebben támadó ellenzékiség tehát nem programmja, hanem a hatalomvágy és személyes ambicziók alapján aspirál a miniszteri székre, ám ezen törekvésében *mint ellenzék* a fent ki fejtett okoknál fogva parlamentáris mérkőzések utján soha czélt nem érhet. A *Szapáryak* és *Apponyiak* az ő marodőr csapataik élén csak ugy remélhetnek sikert, ha a szabadelvüek győzhetlen hadsorai önmagukban megbomlanak s egyik vagy másik feléhez csatlakozva, azt saját sulyukkal a helyzet urává teszik s általa s vele maguk elérik az annyira óhajtott hatalmat. Ez a várva várt alkalmatosság az ellenzéki politikának terminologiájában »*fuzió*« nevet visel, és mindannyiszor sürün emlegetik a jezsuita lapok, valahányszor egy-egy harcziális vagy totális kormányválság kivánatos hirét világgá kürtölik.

A fentebbi fejtegetésünkkel kimeritő és meggyőző magyarázatát adtuk a jezsuita sajtó azon időről-időre ismétlődő s már-már komikussá váló nyavalyájának, mely a szabadelvü-párt és kormány kebelében duló válságok és ellentétek hazug hiresztelésével akar hangulatot s esetleg valóságos viszályt előidézni. Ez mindig a hatalomvágy ujabb hiszterikus kitörését jelenti az Apponyi táborban s

Az „Aradi Közlöny" tárczája.

A legnehezebb téma.

Sohasem éreztem még magamat ilyen együgyünek és ilyen tehetetlennek. Dél óta ülök itt az irósztalom mellett és nem tudok megirni egy nyolczsoros levelet. Pedig egészen a mai napig azt hittem, hogy jó levéliró vagyok. Hajdan a nevelőm a harmadik pohárka ***-os cognac után rendesen konstatálta, hogy okvetlenül államférfi lesz belőlem, mert máris ugy levelezek, mint egy Savonarola. (Miért éppen Savonarola, nem tudom; azt hiszem, a nevelőm sem tudta.) Államférfiuvá nem lettem s ma már levelet sem tudok irni. Öt frázist összekapcsolni a szükséges interpunkcióval, néhány, hogy-gyal vagy egyszerü és-sel. Pedig csak az unokaöcsém eljegyzéséhez kellene gratulálnom. . .

Egész életemben félős és előitéletes voltam. Ha a középkorban élek, amikor a lovagvárak konyháiban az arzenikum és szerecsika olyan közönséges füszer volt, mint a só és bors, bizalmatlanságom miatt bizonyosan éhen haltam volna. Csak azért nem lettem katonává, mert féltem, hogy leendő adóságaim miatt, ha le nem is fokoznak, okvetlenül kvietálnom kell. Szobámból most sem engedem kivinni az összeaszott, tengeri füvel bélelt rozoga divánt, mert bizonyos vagyok benne, hogy az ujnak ripsz-behuzása két hét alatt megfakul és a moly megeszi. És csak azért nem házasodtam meg, mert lehetetlenségnek vélem, hogy ne csalódjam az asszonyban.

A sok előre sejtett bizonyosság között ebben vagyok a legbizonyosabb. Amely napon esküvőt látok, nincs étvágyam s ha a szabóm kiváló gonddal vasal egy uj frakkot, nagyon elszomorodom. A szegény felebarátomat sajnálom. Mert voltak lovagok, akiket a szakácsuk nem vendégelt meg arzenikummal, lehetnek hadnagyok, akiknek könyvük van a postatakarékpénztárban, vannak ripszek, amelyek az ekvátor napban sem fakulnak meg, de nem volt még férj, aki feleségét leánykorában kiismerte volna.

Mivel kezdődik a házasság? egy hosszu szallagos pásztorkalappal, amely pompásan illik a tulajdonosnéjához. Egy nagyon holdvilágos estével, vagy egy rövid paddal, amelyen véletlenül összekerül két emberfia. Egy kemény rostbeouf okozza, a mely megutáltatja a korcsmai kosztot. Egy ügyetlen mosónő, aki rojtosan hozza vissza a kézelőket. Egy nyolczhetes betegség, amely alatt letépjük a csengetyüzsinórt, amig valaki betéved hozzánk.

Megismerkedünk a pásztorkalap tulajdonosnéjával, hordjuk utána a legyezőt, a szinlapot, a gukkert, meg a mama csipkés mantilját, amig a mantilla s a többi hüséges gondozása révén meginvitálnak egy egyszerü vacsorára. Arra az estére lehuzzák a vászontakarókat a butorokról, himzett asztalfutót tesznek az asztalra, a házikisasszony maga elé köti a háziasság szimbolumát, az ezerfodros battisztkötényt, amelyet megvisel minden gyürődés, mi meg az asztal alatt titokban gyürüs ujjunk kerületét méregetjük.

A mama, minden mama kitünően ismeri a gardedesdames-kodex minden §-át. Egyelőre nem hagy egyedül a szalonban és időnkint ismétli, hogy nagyon sokba került az angyalka nevelése, de ez a nevelés is minden hozománya (Rotschild-hozomány, jegyeszük mi meg). A vacsorán pedig megtudjuk, hogy az asztalfutót az angyalka himezte negyvennyolcz óra alatt, a rántott csirkét ő rántotta ki és a pogácsa tésztáját ő gyurta. Az asztalfutó — véleményük szerint — természetesen kiállitásba való, a rántott csirke a kontinens legizletesebb rántott csirkéje és csupa courtoisieből tizenkét pogácsát gyürünk le.

Mikor a mama már bizonyos asztalfutók és a pogácsák hatásáról, minduntalan öt percznyi dolga akad a konyhában. (A kodex szerint öt percz elegendő arra, hogy a szerelmes nyilatkozzék és az angyalka szemlesütéssel, köténygyürögetéssel igent mondjon Mikor az öt percz elmult, a figyelmes mama erősen kopogó lépésekkel visszatér és panaszkodik, hogy a szeles szakácsnéra semmit sem lehet bizni.

A tizedik magányos öt percz után beszélünk a mamával és megrendeljük az uj frak

megujulását az egy vagy más irányban való *fuzionálhatás* reményének.

Ezeket a szépen fakadó reményeket fagyasztotta el most szerdán Wekerle Sándor miniszterelnök azzal az ő kegyetlen kijelentésével, hogy a magyar kormány teljes »*egyetértésben*« van. Maradjon is, tartsák hazafias kötelességüknek a szabadelvü párt és a kormány tagjai, hogy saját külön egyéniségük, hajlamuk, meggyőződésük egy szent és magasztos eszmének hatalma előtt meghajoljon, amaz »*egyetértésnek*« eszménye előtt, mely ha egyszer megbomlott, a támadott zavar fog első alkalmul szolgálni arra, hogy az Apponyi féle gyanus erkölcsi politikai kalandorok zsákmányává legyen szegény hazánk.

BELFÖLD.

A polgári házasságjogi eljárás tervezete az igazságügyminiszteriumban teljesen elkészült s még egy revizión fog keresztül menni, amelynek megtörténtével alkalmasint már a jövő hó folyamán a képviselőház elé kerül. A törvényjavaslatot a jövő év első felében, valószinüleg mindjárt a budgetvita után napirendre fogja tüzni a képviselőház. A javaslatnak a jövő év folyamán való törvényerőre emelését szükségessé teszi az a körülmény, hogy a polgári házasságkötést a kormány az 1896. évi január hó 1-jével életbe szándékozik léptetni.

A zurányi mandátum. Mosonvármegye zurányi választókerületében, melyet eddig Schwarcz Gyula szabadelvüpárti képviselt, az ottani szabadelvüpárt Pulszky Agost vallás- és közoktatásügyi államtitkárt szándékozik felléptetni, kinek egyhangu megválasztása csaknem biztosra vehető.

A reform-vitáról.

— Az „Aradi Közlöny" eredeti levele. —

Budapest, október 19.

A képviselőházban napról-napra általánosabb lesz az óhajtás, hogy végre valahára legyen vége az egyházpolitikai vitának, mikor a még el nem intézett törvényjavaslatok sorsa felől amugyis mindenki tisztában lehet. Az ellenzék huza-vona kisérleteivel szemben a türelem fogytán van már nemcsak a parlamentben, hanem a nagy közönségben is. Ághy professzor ur ennek folytán szintén hiában fáradozott azon, hogy a vita befejeztét áhitó háznak még egyszer megmagyarázza aggályainak unalmas kathedrai bölcsességét. Kisérletének nem volt más eredménye, mint hogy a t. ház kiürült.

Horánszky Nándor is épp ugy, mint a nemzetinek nevezett párt más számtalan vezére, szintén helytelenitését és aggályait fejezte ki a reform felett, melynek szükséges voltát az előtt védelmezte. Örök kár, hogy Horánszky képességeit is tétlenségre kárhoztatja az Appony i-féle kerékkötőgyártó politika. A Hamlet-szerü tétovázás, melyet a hosszu sikertelenség nyomasztó érzése kelt, volt Horánszky aggodalmainak egyetlen emlitésreméltó, de éppen nem uj mozzanata. De igazságosak akarunk lenni s készséggel elismerjük a haladást, mely Horánszky beszédében nyilvánul az által, hogy az ő határozati javaslata szintén azt kivánja, hogy a förendiház tárgyalja még egyszer a vallás szabad gyakorlásáról szóló törvényjavaslatot. Az ő és a miniszterelnök határozati javaslata közt az a lényeges különbség van, hogy Wekerle határozati javaslata a törvény változatlan elfogadását kivánja a förendektől, már pedig a változatlan szónak itt elvi fontossága van, mert a reform ellenségei a javaslatnak éppen elvileg leglényegesebb rendelkezéseit akarják agyonmódositani.

A javaslat mellett érvelt Körösi Sándor, a ki még ahhoz az 1848-as honvédgárdához tartozik, a mely a csatatéren és később a politikai harczmezőn küzdött Magyarország haladásáért és szabadságáért. Körösi, dicséretes politikai veteránsága daczára, fiatalos tüzzel védte a javaslatot, a mely megvalósitja a dicső hagyományoknak megfelelő vallásszabadság eszméjét.

A nap eseménye Eötvös Loránd báró vallás- és közoktatásügyi miniszter beszéde volt, a ki dicső atyja: Eötvös József báró, az első magyar kultuszminiszter méltó utódának bizonyult, midőn egész müködése mutatja, hogy nemcsak a nevét, hanem egész szellemi gazdagságát is örökölte atyjának, kinek emlékét egy magyar hazafi sem fogja soha elfeledni.

Eötvös miniszter nyugodt, logikus, világos, előkelően mérsékelt előadása minden pártra kitünő benyomást gyakorol. Az ellenzék részéről kisérlet tétetett, hogy a katholikus autonomia kérdését is belekeverjék a vitába. Eötvös Loránd ezt a kisérletet meggyőző okokkal, helyiyel-közzel szatirikus megjegyzésekkel utasitotta vissza. Az egész ország az egyházpolitikai vita befejezését óhajtja. Hogy képes tehát az ellenzék még csak gondolni is arra, hogy a különben is hosszu és izgalmas vitának a katholikus autonomia bevonása által uj táplálékot adjon. Eötvös miniszter igen helyesen mutatta ki, hogy a jelen idők mennyire nem alkalmasak az autonomia kérdésének tárgyalására. Különös nyomatékkal hangsulyozta továbbá, hogy a kormány a törvényjavaslatnak változatlan elfogadását kivánja s ez álláspontjához ragaszkodnia kell. Az ellenzék javaslatainak tehát, melyek módositások becsempészésére és különösen a III. fejezet kihagyására spekulálnak, a parlament egyik házában sincs kilátásuk a sikerre, Ez a fejezet t. i. azoknak a viszonyairól intézkedik, a kik nem tartóznak a törvényesen bevett felekezetek egyikéhez sem. A kormány sulyt fektet a fejezetre, mert tulajdonképpen ebben van lefektetve a biztosság, hogy minden polgára e hazának szabadon követheti vallásos meggyőződését. Eötvös miniszternek azt az argumentumát, hogy a jobbágyság megszüntetésekor is voltak aggódók, ha valjon a nép érett-e a reformra, a kiknek aggodalmai aztán éppen nem lettek igazolva és igy lesz ez most is, — bizonynyal helyesnek fogja elismerni a förendiház is.

A szabadelvü párt megmutatta tegnap, hogy a rágalmakat erélyesen visszautasitja. Az ország nagy névtelenje minden bizonyiték nélkül azt a vakmerő vádat merte emelni, hogy a kultuszminisztérium a vallásalapot korteszczélokra használja. A szabadelvü párt tiszta öntudatának szószólói és a rágalom erélyes visszautasitói: Fenyvessi Ferencz Berzeviczy Albert képviselők kimutatták a vád teljes alaptalanságát. Fenyvessy, a ki egyike a kevés hirlapiró képviselőknek, bebizonyitotta a régi tapasztalatot, hogy az a képviselő, a ki egyuttal hirlapiró is, röviden és hatásosan, okos önuralommalommal lép fel. A vád alaptalansága abból is kitünik, hogy az ellenzéki Horánszky tagja az illető ellenőrző bizottságnak.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny" távirati tudósitása. —

Budapest, október 19.

Kezdete d. e. 10 órakor.

Elnök: Bánffy Dezső br.

Jegyzők: Perczel Béni, Papp Elek és Schóber Ernő.

A kormány részéről jelen vannak: Wekerle Sándor miniszterelnök, Szilágyi, Festetich gr., Andrássy Gyula gr., Eötvös Loránt br., Lukács Béla és Josipovich Imre miniszterek.

Hitelesitették a mult ülés jegyzőkönyvét.

Fest Lajos elnök jelenti, hogy az összeférhetlenségi bizottság Schwarcz Gyula mandatumát megsemmisitette.

Tudomásul vették.

A vallás szabad gyakorlata.

Polonyi Géza Berzeviczy Albert tegnapi beszédére reflektálva, megmagyarázza szavait is, annak intencióit is. A förendiházban szóba hozták a katholikus alapokkal való korteskedést s szóló tegnapi beszédében utalt arra, hogy erről neki is tudomása van, azért kért alkalmat a kultuszminisztertől, hogy előterjeszsze neki a tudomására jutott tényeket. — Nem vádolta sem Csákyt, sem senkit, csak abból a czélból fogja szóba hozni a dolgot, mert pártfelügyelet alatt hagyni közös alapokat, nem tartja helyesnek. A Berzeviczy által mondott ráfogás szót nem veszi magára (Derültség), mert ő csak tudvalevő tényeket hozott szóba, de a melyeket elő fog terjeszteni, amint alkalmat kap rá.

Berzeviczy Albert sajnálattal konstatálja, hogy Polonyi enyhitette ugyan ma a vádját, de ismét nem bizonyitott semmit. Alkalmat vár a bizonyitásra? Nagyon furcsa! A ki vád-

---

kot. Hiszen ismerjük a hosszuszálagos szalmakalapot, a pipacs-virágos asztalfutót, néhány Schubert dalt, a melyeket a mindig elhangolt zongora miatt az angyalka sohasem tudott tehetsége szerint interpretálni. Ismerjük talán az angyalka csókjának izét is; az bizonyosan édes. Megelégszünk ennyivel és hazaviszünk egy asztalba burkolt eleven rébuszt, a melynek megfejtésére csak ezután nyilik alkalmunk.

C'est tout. Ez a házasság exordiuma és ezért félek minden házasságtól, a mint gyülölöm a rébuszokat, a melyekből azt az egyet fejtettem meg életemben:

$$\frac{a}{Ilo}$$

A fagylaltozás a czukrásznál, a második négyesek a tánczteremben 10×5=50 bizalmas percz, bizony semmiféle kodex szerint sem elégséges arra, hogy egy lelket, különösen leánylelket megismerjünk. Hiszen a leány toujours envedettes jelenik meg a férfi előtt. Minden ház többé-kevésbé szinpad, mihelyt vendége van és minden asszony többé-kevésbé ügyes szinésznő. Akkor látjuk először angyalkánkat festetlen arczczal, szerepen kivül, amikor a narancskoszoruja elhervad és akkor tapasztaljuk, hogy az életben sem mindig igazi naivák játszák a naiv szerepeket.

Nem értem, miért szükséges az embernek ezt a régi igazságot a maga kárára ujra felfedezni. Nem sajnálom, de irigylem Jákóbot, amiért hét évig hordotta Rákhel mamája után a mantillát. És én csak akkor házasodom meg, ha a mézes esztendőt nem kell pszihologiai tanulmányokra vesztegetnem.

*

Öcsém megirta, hogy elgyürüzött angyalkájának fekete a szeme, haja afféle Velasquez-haj (fájdalom nem vagyok annyira járatos a mütörténelemben, hogy ezt a kiválóságát méltányolni tudjam), egy fejjel alacsonyabb nála és ő hozza a bútorokat. Ismeretségük rövid volt, négy hét Ausseeban. Ugy látszik, ennyit tud a jövendőbelijéről bizonyosan, ami bizonyára elég négy heti ismeretség után. Már most én gratuláljak a szemhez, a hajhoz és az ó-német ebédlő-asztalhoz. Csak rágom a tollat, de nem potyan ki belőle semmi alkalomszerü mondat.

Amit megirni szeretnék, nem merem, mert az öcsém bizonyosan kitagadna a rokonságból. Hát majd kiböngészek régi levélgyakorlataimból nehány frázist azok közül, amelyekről nevelőm annak idején konstatálta, hogy erősek, ujak, nyomósak, valóságos Bismarck-kifejezések. Azt már könnyebben tudom megirni, hogy májbajom kiájult, Karlsbadba kell mennem s igy a násznagyi szerepet, bár nagyon sajnálom, nem vállalhatom el.

Vacsoráig csak elkészülök a levéllel . . .

AGGLEGÉNY.

dal áll elő, a vád nyomán bizonyitson is. A bizonyitásra legalkalmasabb alkalom maga a vád. (Zajos helyeslés.) Egyéb megjegyzése nincs. (Helyeslés.)

Herman Ottó utal arra a türelmetlenségre, amely ebben az országban uralkodik. De ez a türelmetlenség nem gátolja őt abban, hogy végre türelmetlenségbe ne törjön ki amiatt, hogy a most folyó vitában egyebet se hall az ember, mint felekezeti szempontok hangsulyozását, ami pedig legnagyobb veszedelme a képviselőháznak, mert a felekezeti szempontok felülkerekedése és uralkodása megbénitja a képviselőházat. (Helyeslés.) Az egyéni szabadsággal szemben azonban már nem tapasztalja a türelmetlenséget. Daczára annak, hogy az egyéni szabadsággal ez a felekezetnélküliség nagyon szoros összefüggésben van, Apponyi Albert gr. még sem szavazza meg ezt a felekezetnélküliséget, mert félti a tömeget, amely még zöld és meg kell várni a mig megérik, lepotyog és megférgesedik, de tudja, hogy a világ minden zsarnoka ezzel az argumentummal korlátozta a szabadságot. (Helyeslés és tetszés.) És argumentálnak most a felekezetek érdekében ezzel az esetlenséggel, a felekezetek érdekében, amelyek, amióta a vallás kivetkőzött boldogitó egyszerüségéből, állandóan és szakadatlanul a szerte nuzást, a czivódást, a veszekedést szitják. Tisztelettel hajlik meg a papi vélemények előtt, de amikor az egyik püspök a valláserkölcsi alappal, a másik a megcsappanó jövedelemmel argumentál, akkor kaczagnia kell, mert látja, hogy egyik püspök sem bizik a maga tanitásának erejében, hanem a törvény oltalmát kéri egyik is, másik is. (Zajos helyeslés.) Portálják azt a vallásosságot, mely a templom körül jár — monoklival, holott pedig kellene portálni az a vallásosságot, mely nem a templom körül fittogtatja magát, hanem amely ott lakozik ben a sziv mélyében. (Zajos helyeslés.) Körösi Sándor liberális beszédében reményét fejezte ki, hogy a főrendiház majd elfogadja a javaslatot. Na hát szóló mint orvosi teologus csak azt mondhatja, hogy nem ismer egyetlen baglyot, a mely más akarna lenni, mint — bagoly. (Zajos, hosszas derültség.) A főrendiházról roszszul mondta Gajári Ödön, hogy az fék. Nem fék, mert az üdvös szerszám, alkalmas arra, hogy a lejtőn le ne szaladjon a pusztulásba a szekér. A főrendiház koloncz a nemzet nyakán. (Zajos, hosszas helyeslés.) Helfy álláspontját sem teszi magáévá, mert ez opportinizmus, holott pedig Irányi mindig a tiszta vallásszabadságot sürgette mindig, bár bevallotta, hogy igaz hivő is egyuttal. A kérdés radikális megoldását kéri s a javaslatot elfogadja. (Helyeslés.)

Helfy Ignácz kijelenti, hogy ő politikában soha sem szokott alkudozni, versenyezni, hanem követte és követi mindig a maga becsületes meggyőződését. Irányi legutolsó beszédében maga is beérte a vallás szabad gyakorlatával, mert látta, hogy a helyes vallásszabadság most nem vihető keresztül. Egyébként pedig az opportinizmus nem olyan nagy hiba, ellenkezőleg: a politikában szükséges. Végül megjegyzi, hogy különben is ő multkor a pártja nevében beszélt.

Herman Ottó kijelenti, hogy kritika nélkül soha sem fogad el semmit.

A vitát bezárták.

Szilágyi Dezső igazságügyminiszter mindenek előtt két megjegyzést tesz Herman beszédére. Még a radikális pártok sem feledhetik, hogy olyanba fognak-e, ami keresztül vihető, vagy pedig olyanba, amit megbuktatnak és igy a reakczió győz. (Helyeslés.) Másodszor pedig felhányta Hermana felekezetek segélyezését. Ebben pedig a kormányt nem vezeti semmi más, mint méltányosság. (Helyeslés.) Utal a főrendiház izenetére, amely szerint a főrendek a javaslatot nem fogadják el. Ezzel szemben a Háznak állást keil foglalnia. Két javaslat van erre nézve. A Horánszkyé abban különbözik a Wekerléétől, hogy ki akarja hagyatni a javaslatból annak lényegét, a felekezet nélküliséget. Evek óta sürgetik ebben az irányban a reformot és mit látunk ma? Azt, hogy ma, midőn a régi kivánságot a kormány meg akarja valósitani, azzal vádolják a kormányt, hogy radikális, hogy veszedelembe sodorja az országot. (Zajos helyeslés.) Es vádolják a kormányt, anélkül, hogy beismernék egyuttal azt is, hogy ők szakitottak régi kivánságukkal és szakitottak, a mi fő, a vallási lelkiismereti szabadsággal. (Zajos helyeslés és tetszés.)

Pedig ezt teszik. Mert fenn akarják tartani a mai állapotot, amelyben a felekezeti kényszer uralkodik, mert nem engedi meg, hogy valaki szabadon követhesse lelke meggyőződését és ne legyen benne olyan felekezetben, amelynek szabályai szerint nem él s amelyet talán épenséggel gyülöl. Ez a legnagyobb képtelenség, amit tovább türni lehetetlen. Lehetetlen annálkevésbé, mert vannak tényleg felekezetnélküliek, akikkel szemben ma szemet hunyunk és türjük, hogy a törvényes állapotokat sértsék, ami szintén lehetséges mindenütt csak ott nem, ahol jogállam van. (Zajos helyeslés.) De itt van egy másik álláspont. Azt megengedik a javaslat ellenőrzői, hogy keletkezhetik felekezet, amelyet előbb engedélyezünk, de a melyet később, mert személyes tanokat kezd hirdetni, meg kell szüntetni. Hát most mi legyen ezzel a felekezetekkel? Vissza kell ujból kényszeriteni valamelyik uj felekezetbe, mert igy kivánja a mai állapot, a javaslat ellenzőinek felfogása. Na hát abban ugyan nem lett köszönete sem annak az igy megszaporodott felekezetnek, sem senkinek. (Helyeslés.) Tehát kell, hogy az állam gondoskodjék az ilyen állapotok megszüntetéséről és tehát ennek a javaslatnak érvényesülnie kell. (Zajos helyeslés.)

Igaz, szükségünk van az egyházak működésére és támogatására, de nekünk nem annak az egyháznak a működése kedves és eredményes, amely egyháznak hiveit a vallásos meggyőződés és buzgóság tartja össze, de azé, melynek híveit a kényszer, a törvényben biztositott felekezeti kényszer, tartja együtt. (Zajos és hosszas, lelkesült helyeslés.) Felhozzák, hogy a felekezetnélküli gyermekekre mért mondják ki a vallásos nevelést? Ha ezt olyanok mondanák, akik a javaslatot elfogadják, értené (Derültség), de a mikor olyanok mondják, akik ellene vannak a felekezetnélküliségnek, akkor ő ebben az ellenvetésben kétségbe vonja, még pedig joggal a jóhiszeműséget. (Zajos helyeslés.) Ilyet (Polonyira czélozva) csak az internacziónális jellegétől megfosztott, felekezeti kényszerrel beoltott socialista mondhat. (Taps, perczekig tartó viharos derültség.) Ugronnal szemben szintén kimutatta álláspontja tarthatatlanságát, mert abban semmi logika sincs és mert az Ugron álláspontjának érvényesülése csak még nagyobb zavart szülne.

*

Budapest, október 19. (Saját tudósitónk távirata.) A képviselőházi ülés további folyamáról tudósitónk a következőket sürgönyzi:

Szilágyi remek beszéde után még **Ugron** próbálkozott védekezni, de sikertelenül.

A javaslatot óriási többség szavazta meg és igy visszaküldetik a főrendiházhoz.

A reczepcziónál **Pongrácz** Károly trágár beszédben kelt ki, a zsidó hitre áttérés ellen. **Sághy** hasonlókép. **Kovács** Albert a nemzeti párt egy része nevében a javaslatot elfogadta. **Wekerle** egyszerüen azt inditványozta, hogy a javaslat küldessék a főrendekhez. (Zajos helyeslés.) A tárgyalást holnap folytatják.

IDŐJÁRÁS.

Légnyomás: reggel 7 órakor 753.4 milliméter, délután 2 órakor 754.1 milliméter. **Hőmérsék**: reggel 7 órakor C° + 11.2, délután 2 órakor C° + 16.7. **Szél iránya és ereje**: reggel 7 órakor DK. 6. délután 2 órakor DK. 6. **Felhőzet**: reggel borult, délután többnyire borult. **Csapadék az utóbbi 24 órában**: 0 milliméter.

IDŐJÓSLAS.

A központi meteorologiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Október 20. —

Enyhe. — Eső. — Ködös.

Elitélt katonatisztek.

— Az „Ostende-botrány." —

Budapesten a katonai biróság tegnap olyan itéletet hirdetett ki, mely bizonyára feltünést fog kelteni mindenki előtt, mert megszokta már a közönség, hogy a katonatiszteket, akik botrányt idéznek elő, enyhén büntetik.

A tegnapi itélet, melyet alább közlünk, nem igy büntet. Sulyos, de megérdemlett büntetésben részesit két tisztet, meg egy tiszthelyettest, kik egy kávéházban minden ok nélkül karddal támadták meg az ott üldögélő czivileket.

A mult év deczemberében történt az a hires botrány, amelynek a szinhelye a szerecsen-utczai Ostende kávéház, hőse pedig két 6-ik ezredbeli hadnagy és egy tiszthelyettes volt.

A három katona erősen pityókos állapotban vetődött a kávéházba, ott nagy lármát csaptak, fölrugták a székeket, sértő kifejezésekkel illették a kávéházban ülő czivilistákat és a dolognak az lett a vége, hogy kardot rántva, dühösen kezdtek vagdalkozni és több embert megsebesitettek. Az egyik hadnagy kivont karddal kirohant az utczára is és az éppen arra haladó Sajó rendőrfogalmazót, aki őt kérdőre vonta, kardjával fejbe vágta, ugy, hogy a rendőrtisztviselő sulyosan megsebesülve rogyott össze.

A kávéházi vendégek erre kicsavarták a kardokat a tisztek kezéből és addig őrizték őket, mig a Károly-kaszárnyából egy főhadnagy vezetése alatt meg nem érkezett az őrség, amely a tiszteket letartóztatta.

A katonai biróság tegnap hirdette ki ebben az ügyben itéletét, amely szerint Viditz és Rosenberg hadnagyokat közlegényekké fokozzale és minthogy ezek már leszolgálták a hét esztendejöket, menten el is bocsátották őket a szolgálatból. Nikolics Uros tiszthelyettest szintén közlegénynyé degradálták, minthogy neki még öt esztendeig kell szolgálnia, már el is utazott a Bécsben állomásozó 1. boszniai ezredhez, ahová elhelyezték.

HIREK.

Október 20. Szombat. Róm. kath. naptár: Vendel. — — Protestáns naptár: Vendel. — Izraelita naptár: Sabb. — Görög-keleti naptár (október 8.): Pelágia. — A nap kél 6 óra 10 perczkor, nyugszik 4 óra 47 perczkor.

Szabadsagharczi emléktárgyak országos muzeuma (szinházépület, II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 és délután 2—5 óráig. Bemenet dijtalan.

Kölcsey-Könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 3—4-ig és pénteken 11—12-ig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

Vonatok közlekedése.

— Érvényes 1894. évi október hó 1-től. —

ARADRÓL		ARADRA	
Budapest felé indul:		*Budapest felől érkezik:*	
Nagyvárad reggel	5.18	Vv. Csabáról reggel	9.10
Szolnokig d. u.	3.56	Nagyvárad este	8.42
Gyorsvonat reggel	8.20	Személyvonat reggel	6.10
Személyvonat d. e.	11.30	Személyvonat d. u.	3.55
Személyvonat este	9.45	Gyorsvonat este	6.55
Erdély felé:		*Erdély felől:*	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinről reggel	7.—
Soborsinig d. u.	2.30	Gyorsvonat d. e.	8.10
Személyvonat d. u.	4.30	Személyvonat d. e.	11.—
Gyorsvonat este	7.05	Személyvonat este	8.55
Temesvár felé:		*Temesvár felől:*	
Vegyesvonat reggel	6.20	Személyvonat d. e.	10.43
Vegyesvonat d. e.	11.35	Vegyesvonat d. u.	3.44
Személyvonat d. u.	5.—	Vegyesvonat este	10.55
Szeged felé:		*Szeged felől:*	
Személyvonat reggel	5.—	Személyvonat reggel	8.50
Személyvonat d. e.	9.—	Személyvonat este	6.45
Vegyesvonat d. u.	4.20	Személyvonat este	10.—
Gurahoncz felé:		*Gurahoncz felől:*	
Személyvonat reggel	6.40	Személyvonat reggel	8.—
Személyvonat d. u.	5.23	Személyvonat este	6.50
Vegyesvonat d. u.	12.30	Vegyesvonat d. e.	11.43

A csatornázási munkálatok.

— Saját tudósitónktól. —

Arad, október 19.

Gyorsan haladnak az angolok a csatornázási munkálatokkal utczáról-utczára; csaknem az összes főutczákat felásták, s azokban a csöveket elhelyezték.

Tegnap már a csatornázási munkálatok ellenőrzésére kiküldött bizottság kezdte meg munkálkodását.

Első sorban is megvizsgálta a csatorna nyomó vascsöveit, melyekből nyolcz folyométert vizpróbának tett ki s azok a méretek, valamint az ellenállási képesség tekintetéből teljesen jóknak bizonyultak.

Megvizsgált azonkivül a bizottság százöt-

ven folyométert más okokból is, s meggyőződött arról, hogy a lefektetett vascsövek a követelményeknek megfelelő módon ólommal vannak beöntve.

A bizottság, mely Virágh Lajos főmérnök, Halmay Andor, Fényes Dezső és Nesnera Aladár tagokból áll — a héten már harmadszor teljesitett hasonló vizsgálatot.

Ezzel kapcsolatosan jelezhetjük, hogy megérkezett Londonból a kétejektor, teljes felszereléssel, s ezeket rendeltetési helyükre elszállitották. — Az egyik ejektort a Kossuth- és Perényi-utcza sarkán, a másikat pedig a Szabadság-térnek az Asztalos Sándor-utcza felé eső részén állitották fel.

Még a jövő hét folyamán megérkezik Aradra a 4-ik számu ejektor is, melynek elhelyezéséhez azonnal hozzálátnak.

—

— **A hivatalos lapból.** A király Krizsik Sándor belügyminiszteriumi osztálytanácsos és a földtehermentesitési alap igazgatósága elnökének, valamint törvényes utódainak, vezetéknevének „Kereszty"-re leendő átváltoztatása mellett a magyar nemességet a „bágyoni" előnévvel dijmentesen adományozta.

— **Parecz István** városi tanácsnok, mint őszinte részvéttel értesülünk, sulyos betegen fekszik. Allapota tegnap a legnagyobb aggodalomra adott okot. Orvosai állandóan mellette vannak s gonddal ápolják. Reméljük, hogy városunk e népszerü, vasszorgalmu tisztviselője legyőzi a sulyos betegséget s legközelebb már jobb hirt adhatunk állapotáról.

— **Dessewffy Sándor püspök Krakkóban.** A csanádi püspök, Dessewffy Sándor, Krakóba utazott, hogy az ottani hadtestparancsnok leányát összeadja Dessewffy Péterrel, ki a püspöknek névrokona. A püspököt régi barátság füzi a herczegi családhoz, még abból az időből, mikor a herczegi család birtokán plebános volt.

— **Nyugalomba vonuló tisztviselő.** Arad városának egyik régi tisztviselője, Hadanyák József, adta be a mult havi közgyülésnek nyugdijaztatás iránti kérvényét, melyet a főorvos tegnap véleményezett.

— **A brádi vasut és Hunyadmegye.** Hunyadmegyének e hó 15-én tartott népes közgyülésén került elő — mint levelezőnk irja — az arad-csanádi egyesült vasuttársaság kérelme, melyben pénzbeli támogatást kérnek a megyétől a Nagy-Halmágytól-Brádig kiépitendő vasut létesitésére vonatkozólag. Hunyadmegye a közgyülésen tanusitott és a kérelemmel ellenkező állásfoglalása a vasut kiépitését valószinüleg késleltetni fogja. A kérelem szerint ugyanis a megyének „fond perdu" czimen százezer forinttal kellene a vasut kiépitésének költségeihez járulni. A megye azonban erre nem hajlandó, sőt százezer forintnyi törzsrészvényeket is csak azon esetben venne, ha a vasutat nem Brádig, de Déváig épitenék.

— **A felekezeti tanitók s a közoktatásügyi miniszter.** Eötvös Loránd báró közoktatásügyi miniszter felhivta a tanfelügyelőségeket, hogy ha valamely felekezeti népiskolai tanitó alkalmazása ellen kellő képesités hiánya miatt kifogásuk van, azt elsősorban az illető egyházi főhatósággal közöljék s kérjék a szükséges intézkedések megtételét s csak ha ez meg nem történnék, tegyenek az ügy állásáról neki jelentést s akkor a miniszter maga intézkedik.

— **A slöjd Aradon.** A slöjd (kézügyesitő oktatás) bevezetése az elemi iskolákba foglalkoztatja városunk közs. iskoláinak tanitóit, a kiknek számára — mint értesülünk — az Aradvidéki Tanitó-egylet aradi fiók-bizottsága még a jelen iskolai év alatt tanfolyamot szándékozik rendezni, hogy a szükséges ismereteket megszerezhessék. A tanfolyam élén László János egyesületi tag lesz, ki ezen szakmából alapos képesitéssel bir. Az egylet vidéki tagjai számára a nagy szünidő alatt lesz a slöjd tanfolyam, mely czélra valamelyik üres tantermet kérik el Aradváros iskolaszékétől. Sok sikert kivánunk az ambicióval megindított mozgalomhoz.

— **Az aradi ág. hitv. ev. egyház.** f. hó 21-én d. e. 11 órakor egyháztanácsi ülést tart. Tárgy a püspök leirata a lelkészi fizetés és jövedelmek átlagos megállapitása a minisztériumhoz való fölterjesztés végett; folyó ügyek. Az egyházi elnökség.

— **Brutalis néptanitó.** Világosi levelezőnk irja Grofsorán Gyula galsai román néptanitó az iskolában Vikas Petru gyermeket, mert az nem szépen irt a pala-táblán ugy fejbe vágta kezével, hogy az alig hét éves gyermek kezében levő palavessző a száján behatolt, belső szájpadlásába furódott s oda bele is tört. A gyermek arcza ennek következtében feldagadt s egyik szemét valószinüleg el is veszti. — Nevezett tanitó a gyermek atyjának tiz forintot igért, hogy az ügyet titkolja. Vajjon az ily eljárásért nem érdemelne-e a lelketlen tanitó hivatalvesztést? Felhivjuk a kir. tanfelügyelő figyelmét az ügyre.

— **A csinált virágok** szezonja mindegyre jobban közeledik s azok, a kik ezeket a papiros és bádog virágokat koszorukba fonják, most legkapósabbak. A virágkereskedésekben lázasan folyik a munka s máris látni azokat a hosszu rudakat, amelyeken tuczatszám szállitják a kész koszorukat. Hogy pedig ezek láthatók és hogy mintegy varázsütésre virágossá válik az egész Arad, nyilvánvaló a halottak napjának közelsége. Ezt bizonyitják egyébként a virágpiaczok is, melyek el vannak árasztva őszirózsákkal s más nem épen kellemes illatu virágaival az ősznek. A kertekből s a mühelyekből egymásután kelnek ki a koszoruk és megkezdik vándorutjukat a temető felé, a melyek pár nap alatt virágos kertekké változnak.

— **Hátszeg uj főszolgabirája.** Levelezőnk irja: E hó 15-én tartotta Hunyad-megye báró Szentkereszty főispán elnöklete alatt évnegyedes közgyülését, melynek izgatott hangulatához és tul népességéhez hasonlót még alig láttak a hunyadmegyei törvényhatóság vénjei. Ez izgatott hangulatot és érdeklődést a hátszegi főszolgabiró megválasztása idézte elő, melyet ezen a közgyülésen intéztek el. A főszolgabirói állásra hárman pályáztak. Csulay Lajos dévai szolgabiró, Tornya Gyula hátszegi szolgabiró és Piets Sándor megyei aljegyző. A főispán és a központ kandidátusa Csulay Lajos volt. A szavazás nagy izgatottság között folyt le, melynek eredménye az lett, hogy a kandidátus Csulayval szemben Piets Lajos aljegyzőt választotta meg a közgyülés 88 szavazattöbbséggel. A megyei törvényhatóság választása mindenesetre arra érdemes embert tett a hátszegi főszólgabirói hivatalba, mert Piets Lajos kiváló tehetségü, lelkiismeretes hivatalnok, ki meg fog felelni a megyei közbizalomnak.

— **Ujonczok a huszárságnál.** A részben Aradon állomásozó 3. huszárezredhez az ujonczokat most hivják be, még pedig sürgősen. Az aradi katonaügyi osztály tegnap már szét is küldte a behivójegyeket, melyek bizonyára nem a legnagyobb örömet fogják kelteni a lányok körében. A mi városunkból tizenegy ifjat rántanak be a piros sujtásos, czifra mondurba.

— **Doktorok, patikárusok, bábák stb.** Az ország mult esztendei egészségi állapotáról hivatalos jelentést bocsátottak ki, a melyből első sorban is az tünik ki, hogy ennek a szép országnak össze-vissza csak 4174 orvosa van, 1846 patikárussal, ellentétben a szaporodást elősegitő bábaasszonyokkal, akik 7357-en vannak, tehát többen mint a doktorok és patikárusok együttvéve. Az egészségnek ez őrei daczára is majdnem félmillió ember halt meg az országban, valamivel kevesebb mint a megelőző esztendőben. A betegségek között eléggé elökelő szerepet játszott a 184 napig uralkodó kolera, mely 3773 halottal tette népesebbé a temetőket. Ez a nyavalya a megyék és a városok közül csak tizet-tizet kimélt meg. Sokkal pusztitóbb hatást gyakorolt ennél a difteritisz és krup, amely a gyermekek gazdag seregéből 34 ezer és nehány százat ragadott el. Melléjük sorakozik a kanyaró és szamárhurut, szintén tekintélyes számát adva a kis halottaknak. Ha általában veszszük a fertőző betegségeket, akkor azt kell konstatálnunk, hogy az áldozatok száma kis hiján hatvanezret tesz ki. A kimutatásban a Pasteur-intézetről is szó van. E szerint az elmult évben 701 embert martak meg a veszett állatok s e hétszázegy közül csak kettő pusztult el a legrettenetesebb nyavalyában. A szegényebb betegeket 312 kórházban ápolták s az ország összes szenvedői számára 1282 patika állt készen. Ha még fölemlitjük, hogy nálunk foghuzással 882 fogorvos, sebész, fogtechnikus és borbély foglalkozott, ugy ezt a kis statisztikát annak a konstatálásával végezhetjük, hogy az elmult évben Magyarországon minden orvosra 109 halott jutott.

— **Lefegyverezett huszár.** Vidáman töltötte a délelötti órákat egy Karanyicz János nevü aradi közhuszár más két bajtársával, kik azonban kevesebb rokonszenves kupiczákat szedtek be, mint ő maga. Karanyicz János elkezdte a két kriegskameradot heczczelni, hogy törjenek be egy mérnök lakásába és lássák el annak a baját illendően. Azok persze nem engedelmeskedtek neki, mire ő kardot rántott:

— Ha nem tartotok velem, leszurlak mindkettőtöket!

A két bajtárs ahelyett, hogy a nagyszabásu kettős gyilkossághoz saját testükkel anyagot szolgáltattak volna, rendőrt hittak, ki Karanyicz Jánost lefegyverezve bevitte a városházára, hol egy kissé kialudta mámorát. Délután már nem igen emlékezett vissza, hogy utközben a rendőrt is meg akarta vesztegetni, mert hát gazdag gyerek, és — engedi a módi szörnyen. Atkisérték a katonai hatósághoz.

— **Leszurom!** Tegnap reggel csunyán összekapott P. I. aradi csizmadia a majsztramnéval. Nem nyult az ebédhez, nem szólt az asszonyhoz, de délután a dikicst köszörülte s a kötényén próbálgatta, hogy jól fog-e.

Az asszony sápadtan nézte, mit mivel a dühös ember. Végre is meg nem állta, hogy meg ne törje a neszóljhozzámot.

— Mit mivel kend, gazda?

— Ölök! Leszurom!

Sirva szaladt a rendőrségre, hogy meg akarja gyilkolni az ura.

Két rendőr kisérte haza, hogy bevigyék a garázda embert.

Az érdemes csizmadia erre tiltakozott:

— Szabad polgári személyem irányában tiszteletért felebbezni fogok az érdemes magisztrátushoz. Adófizető állapotba lévén, ezen brachiumot a jogigazság ellenes irányában vélem.

Az egyik rendőr meghökkent a szép beszédtől.

— Instálom, hát mért akarja megölni a feleségét?

— A feleségem?

— No hát!

— Ne figurázzék — hiszen csak a malaczot akartam leszurni. Tecczik tudni, holnap születésnapom lesz.

— **Lólopás.** Csirle Mikuláj bokszegi lakostól a napokban — mint levelezőnk irja — két lovat loptak el. Az utóbbi időben több izben fordultak elő a lólopások, melyek azt engedik következtetni, hogy ezeket valamely állandó banda végzi. A csendőrség erősen nyomoz.

— **Tólvaj palánta.** Kobolár József borosjenői gazdának — mint onnan irják nekünk — a héten eltünt egy gyönyörü gunárja, mely büszkessége volt a Kobolár liba-nyájnak. Keresték, kutatták mindenütt a gunárt, melyet ugy látszik elloptak a „sötétben." Már le is mondtak a reményről, hogy megkapják a szép gunárt, midőn egy nap valami ismerős hangok ütötték meg Kobolár fülét: megismerte a gunár hangját. Ekkor tudódott ki, hogy a tolvaj Blázs Tódor 16 éves suhancz, kit le is tartóztattak rögtön.

— **A spanyol király zászlóalja.** XIII. Alfonz király San-Sebastianban tudvalevöleg gyermekekből álló zászlóaljat szervezett, a melynek ő a parancsnoka. Az utóbbi időben ismételt fegyelmetlenségek fordultak elő a „zászlóalj" legénysége között. Ezek a fegyelmetlenségek a „legfelsö hadur" méltatlankodását felébresztették; néhány katona megszökött és a helyett, hogy szépen „masirozott" volna vigan lovagolt a körhintán. Alfonzó király ezt példásan megfenyitendö, haditörvényszéket hivott össze a szökevények bajtársaibol, a mely aztán el is itélte öket kegyetlenül — golyó általi halálra. Nagynehezen tudták a kegyelmet kikönyörögni, a a mit végre mégis megkaptak. Legujabban a gyermekzászlóalj harmadfélhavi tevékenység után feloszlott.

— **Gyujtogató örült.** Martonos község majd tü vész martaléka lett egy örült asszony gyujtogatása folytán. Az elmult éjjel a kis falu egyszerre megvilágosodott s a lakosság azt gondolván, hogy a falu ég — futott a tüzhöz. Biacsi János gazda háza égett lángokban, melyröl csakhamar tüzet fogott a szomszédos Vincze féle ház is. Nagy megfeszitéssel lehetett csak a többi házat megmenteni, a mely munkában nagy része volt a tüzoltónak. A házat egy örült asszony gyujtotta föl, akit mikor kérdeztek a tettéről, azt mondotta: az uramnak világitottam, hogy haza találjon.

— **Mária Terézia legszebb képe.** Lanfranconi Enea müszaki tanácsos, kinek galeriáját Pozsonyban a „pozsonyi Louvre"-nak hijják, képtárába rendkivüli becses mükincs került most: a hires Francesco Hayer velenczei müvésznek „Moriamur"-ja. Ebböl az alkalomból igy irja le a történelmi nevezetességü festményt, melynek főalakja Mária Terézia királyné legszebb képe, egy pozsonyi szakértö: Az egész kép mélységes tanulmány, virtuóz technika és igazi költö inspiracció müve. Az iró tolla bajosan tudja megjeleniteni a megkapó hatásu képet: látni kell azt, és ugy élvezni. Külön teremben van elhelyezve, melyben csupa Mária Teréziára vonatkozó dolgok foglalnak helyet. Hossza 3·80 méter, magassága 2·40 m. 1838-ban készült. A hirneves olasz maestronak kétségtelenül legsikerültebb alkotása. A képet Milanóban festette, hol e czélból előzöleg nagy történeti és kosztüm-tanulmányokat tett. — Az egésznek középpontja a nagy királyné ifjui szépségében, szende bájjal gyönyörü arczán, a karján kis gyermekével, Józseffel. A királyné felséges bájait barok izlésü fekete ruha fedi sárga diszitéssel. Gyönyörü fején a szent korona pompázik, mellette gróf Pálffy János palatinus kitünöen festett alakja foglal helyet. Kihuzott karddal esküszik hüséget urnöjének. A főalaktól balra a karlóczai patriárka tisztes alakja tünik fel több udvari méltóság és apród közepette, kik a királyi insziginiákat (jogar, országalma stb.) tartják. A főurak kitünöen rajzolt portrait-i közül különösen az Esterházy, Csáky typusai vonják magukra a néző figyelmét. A csáky-typus például oly meglepö, hogy szinte Csáky Albint látjuk a képen. — A costume-ök, a hajporozott alakok igazán rendkivül érdekesek és tanulságosak. Mária Teréziától jobboldalon az udvarhölgyek és német udvari méltóságok láthatók hazánk herczegprimásának imponáló alakja mellett. Feltünnek továbbá a heroldok festöi costumeje is az érdekes milieuben. A főurak közül továbbá a Pálffy és Hunyady-typhus érdekes alakjait látjuk. Lanfranconi méltóbb ajándékot alig tehetett volna Pozsony városának, mint midön — igérete szerint — a városnak adja a képet.

— **A czár nevelönöje.** Rövid idövel azelőtt, hogy a czár állapota annyira válságossá lett, a pétervári téli palotában egy angol hölgy halt meg, a ki rendkivüli hatással volt a minden oroszok uralkodójára. Miss Strutton volt a nő neve. Valamikor nevelönöje volt a czárnak. Halála rendkivüli hatással volt az uralkodóra. Mikor meghallotta, hogy az asszony meghalt, tüstént a téli palotába sietett, s a halottas ágy mellett térdreborulva, sokáig keservesen sirt és imádkozott. Aztán több izben megcsókolta a hüllttetemet, maga vitte a koporsóhoz, a melybe gyöngéden elhelyezte, végül pedig megkoszoruzta friss virággal. E rendkivüli gyöngédség oka abban keresendö, hogy mikor III. Sándor még nem volt trónörökös, hanem a katonai pályára szánták és atyja egyáltalán nem sokat törödött vele, a nevelönö egész szeretetét a mellözött gyermekre forditotta, neki mindig csak „Szesa" maradt, sőt később is ugy beszélt a mindenható czárról, mint az ő kedves „Sándorká"-járól. Az agg hölgy temetése is rendkivüli kitüntetö volt. A koporsót a czár és testvérei emelték le a palota lépcsöin, azután pedig gyalog mentek utána a palotától egészen az angol temetöig, a mi nem kevesebb, mint két kilométernyi ut. A sirnál a czár letérdelt és levett kalappal sokáig buzgón imádkozott.

— **A hadügyminiszter az altisztekért.** A közös hadügyminiszter a magyar és az osztrák honvédelmi miniszterekkel egyetértöleg megengedte, hogy a polgári alkalmazásra ajánlott altisztek, akik még nem kaptak ilyen állást, a tényleges szolgálatból való kilépésükkor saját kivánságukra, mint tartósan szabadságoltak továbbra is nyilvántartassanak, tekintet nélkül arra, hogy hadkötelezettségüknek végképpen megfeleltek-e már vagy nem? Ez az intézkedés az ilyen altiszteknek lehetövé teszi, hogy a tényleges szolgálatba visszaléphessenek.

— **Főherczegek magyar fogatai.** Pozsony város utczáin, nehány nap óta nagy feltünést kelt egy pompás magyar fogat. A lovak szerszáma, a bakon ülö kocsisnak és inasnak ruhája mind a legszebb magyar izlés szerint készültek. A közönség meglepetve látta, hogy a hintóban Auguszta főherczegnö ül, kinek ezt a fogatot férje: József Ágost főherczeg adta meglepetésül. Alig két hétre rá egy másik szintoly diszes fogat vonta magára a pozsonyiak figyelmét. Öt telivér ló vonta a diszes hintót s magyar sallangos szerszám s a kocsis és inas theoriája is kifogástalan magyar stilü. Ezzel a fogattal meg Frigyes főherczeg a nejét, Izabella főherczegnöt lepte meg.

— **A beperelt szász király.** Blau József, a budapesti volt német szinház igazgatója pert inditott a drezdai királyi törvényszék elött Albrecht szász király ellen. Svoboda Albin, mialatt a budapesti német szinházat igazgatta, többrendbeli kölcsönt vett föl Blautól, melynek összege kamatokkal együtt végre 20,000 forintra emelkedett. Svoboda később a szász udvari szinházhoz szerzödött és 100 márkás havi részletekben kiegyezett hitelezöjével. Blau követelése erejéig Svoboda fizetését biróilag lefoglaltatta. A drezdai udvari szinház tiz évig pontosan fizette a 100 márkás havi részleteket, de végre mikor már csak 6—700 márka volt hátra, a további fizetéseket hirtelen megtagadta. Blau erre a még hátralékos összeg erejéig Albert szász király ellen adott be keresetet, amelynek tárgyalására a drezdai törvényszék határnapul e hó 29-ét tüzte ki.

— **Köszönetnyilvánitások.** Neumann Adolf ur Bécsben az aradi izraelita nöegylet javára 100 forintot adományozni méltóztatott, mely nagylelkü adományért a nöegylet nevében hálás köszönetét fejezi ki Steinhardt Rozália, alelnök. — Boldogult dr. Nemess Zsigmondné urnö ravatalára szánt koszoru megváltása fejében Ohrenstein Simon ur az izraelita jótékony egyletnek 5 forintot és Kaufmann Ignácz ur és nejo Pankotán az izraelita nöegylet javára 10 forintot adományoztak, mely adományokért hálás köszönetét fejezi ki az elnökség.

— **Pályázatok.** Kir. közjegyzöi állásra Karczagon 3 hét alatt; postamesteri állásra Benesházán (Zólyommegye) 3 hét alatt; postamesteri állásra Szerb-Szt.-Mártonban (Torontálmegye) 3 hét alatt; postamesteri állásra Galambokon (Zalamegye) 3 hét alatt; postamesteri állásra Sámsonon (Békésmegye) 3 hét alatt; három jegyzöi állásra a budapesti törvényszéknél november 3-ig; albirói állásra a debreczeni járásbiróságnál 14 nap alatt; aljegyzöi állásra a nagyvárad-vidéki járásbiróságnál 2 hét alatt.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

— **Az aradi korcsolyázó-egylet** október hó 28-án d. e. 11 órakor a kaszinó-egylet helyiségében (Vass szálloda) rendes évi közgyülést tart, melyre a t. cz. korcsolyázó-egyleti tagok meghivatnak. Tárgysorozat: 1. Igazgatóság évi jelentése. 2. Felügyelö-bizottság jelentése. 3. Elnök, igazgatók, titkár, pénztárnok, ügyész választmány és felügyelö-bizottság választása. Inditványok tárgyalása. Aradon, 1894. okt. 19. Az igazgatóság.

SZINHAZ, IRODALOM, MÜVESZET.

A szinház müsora:

Október 20. (Szombat) A tévedt nö, opera.
Október 21. (Vasárnap) Délután: Allatszelidito nö, bohózat. Este: Strikke, népszinmü.

* **Fenyvesi, a nemzeti szinház tagja.** A tegnapi Bud. Hir.-ban olvassuk: Fenyvesi Emilt, az arad-nagyváradi szinház tagját, mint nékük Aradról telegrafálják, Budapestre szerzödtették a nemzeti szinházhoz. Fenyvesit a „Dolovai nábob lánya" és a „Váljunk el" czimü darabokban történt vendégszereplése után hivták meg a nemzeti szinházhoz.

* **Panasz.** Várady Ferencz, a „Pécsi Napló" felelös szerkesztöje „Panasz" czim alatt ez év deczember havában megjelenö verses kötetére hirdet elöfizetést. A könyv ára füzve 1 frt. Kötve 2 frt. Az elöfizetéseket szerzö november hö közepéig kéri czimére (Pécs, Kálvária-utcza 81. sz.) beküldetni.

* **Vidéki zsurnalisztika.** Ifj. Gily Ede aradi hirlapiró, az „Aradi Közlöny" volt segédszerkesztöje, a székesfehérvári „Szabadság" szerkesztöje lett. — Ujlaki Antal, ki hosszabb ideig hirlapiróskodott Aradon, a „Szegedi Hiradó" szerkesztöségébe lépett vissza, segédszerkesztöi minöségben.

TÁVIRATOK.

Rózsa testvérek bünpöre.

Budapest, október 19. (Saját tud. táv.) *Rózsa* testvérek bünpörében kihirdették az itéletet. Jenőt, mithogy csupán elhalt testvére, Szerafin vallott ellene, fölmentették, János volt kuriai tanácsjegyzőt csupán a Hübner és Brukenthal-féle hamis váltókért két évi fogházra itélték.

A kivándorlók helyzete.

Budapest, okt. 19. (Saj. tud. táv.) *Széll* Kálmán közli, hogy egy bank utján egy év alatt az Amerikába kivándoroltak három millió forintot küldtek haza.

A thuzséri tragédia.

Nyiregyháza okt. 19. (Saj. tud. táv.) A thuzséri tragédiában folytatják a vizsgálatot, legközelebb lesz a végtárgyalás.

Óriási jégeső.

Zimony, október 19. (Saj. tud. táv.) A várost ma iszonyatos katasztrófa érte, délután 2 és fél órakor borzasztó vihar tört ki. Galambtojás nagyságu jég esett, mely mindent összetört, szétzuzott. A háztetők, kémények, több mint százezer ablaktábla, a pályaudvar üvegteteje, az összes középületek ablakai össze vannak zuzva. A kár roppant nagy.

Khina békül.

Berlin, okt. 19. (Saj. tud. távirata.) Röviddel a minisztertanács összeülése után az a hir érkezett, hogy Kina hajlandó bizonyos feltételek mellett békealkudozásokba bocsájtkozni. Erre a kormány a hatalmaknál lépéseket tett, hogy Japánnak együttes elöterjesztést tegyenek. E lépések eredményét még nem ismerik. Japán nem válaszolt, de nem utasitotta vissza a javaslatokat. A hatalmak többsége egyetért az angol kormánynyal.

Egy anarkista lefejezése.

Madrid, okt. 19. (Saj. tud. távirata.) Salvadore anarkistát holnap Barcelonában lefejezik.

Istentiszteletek a czár egészségéért.

Páris, október 19. (Saj. tud. táv.) A Notredame templomban ünnepélyes is-

tentiszteletet tartottak a czárért. A protestans és a zsidó imaházakban is imákat mondanak a czár egészségeért.

—

A szultán vendége.

Konstantinápoly, október 19. (Saj. tud. táv.) Károly herczeg, a dán trónörökös fia november hóban a szultán látogatására ideérkezik.

—

Nelidoff Konstantinápolyban.

Odessa, október 19. (Saj. tud. táv.) Nelidoff, az orosz nagykövet, a ki Konstantinápolyból Livadiába utazott, 24 órai tartózkodás után onnan Konstantinápolyba visszatért.

—

A kiewi metropolita utja.

Odessa, október 19. (Saj. tud. táv.) A kiewi metropolita Livadiába utazik.

—

A czár haldoklik.

Pétervár, október 19. (Saj. tud. táv.) Hivatalosan is elösmerik, hogy a czár állapota reménytelen, élete talán néhány nap kérdése. Hirlik, hogy eszméletét elvesztette, más hir szerint teljes öntudatnál van. Tudja halála közelségét és ezért sürgette a trónörökös esküvőjét. — Baja *vesegyulladás agyógyithatlan stádiumban.*

Páris, október, 19. (Saját tud. táv.) A Havas ügynökségnek jelentik Pétervárról, hogy **Sándor czár haldoklik.**

KÖZGAZDASÁG.

Aradi heti gabnavásár.

— Saját tudósitónktól. —

Arad, október 19.

(S. ss.) Hosszantartó szárazság után, kissé jókor, esős, szeles, egészen télies időt kaptunk, a mi a földmivelőket az aratásban és vetésben akadályozza. Sok helyen még a kukoricza-törés sincs teljesen befejezve. A gabonaüzlet folyton pang és javulásra még kilátás sincsen. Az árak aránylag gyenge hozatal következtében néhány krajczárral javultak. A vételkedv malmaink részéről kedvező volt. Az irányzat lanyha.

Behozatott:

Buza 400—500 mm. 5 frt 40 krtól 5 frt 70 krig.

Tengeri uj 300—400 mm. 4 frt 50 krtól 4 frt 70 krig.

Tengeri ó névleg 5 frt 50 krtól 5 frt 80 krig.

árpa névleg 5 frt 20 krtól 5 forint 30 krig.

Rozs névleg 5 frtig.

Zab névleg 5 frt 60 krtól 6 frtig.

—

= **Őszi vetések.** Lippán és vidékén a tengeri és burgonyaszedést majdnem mindenféle befejezték. Az eredmény a burgonyánál közepesnek mondható, a tengerinél azonban középen aluli. A szüretet már szintén elvégezték; a filoxera-mentes részeken a termés középszerű. Alma és körte sok termett ugyan, de jobbára férges volt. Jelenleg a répafélék kiásása folyik, a hozam többnyire gyenge. A káposztát szintén most szedik ki a földből. Néhol a férgek pusztitottak benne s itt a termés bizony silány, másutt azonban annál jobban fizet. A szántás-vetési munkálatok folyamatban vannak. A szeptemberi vetések már szépen zöldelnek.

= **Lépfene Nagypélen.** Levelezőnk irja: Nagypélen a hét folyamán egy tehén hult el lépfenében. A szükséges óvintézkedéseket megtették.

—

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Gyenes és Balog czég jelentése. —

Budapest, október 19.

Gabonaüzlet: Buzát ma gyengén kináltak, a vételkedv jó volt, az irányzat szilárd lett. Elkelt 24,000 mm. 5 krral magasabb árakon. Eladások:

	mmázsa	klgramm	frt
Tiszavidéki	100	83.	6.80
„	300	82.	6.80
„	200	82.	6.80
„	1000	82.5	6.85
„	800	82.	6.85
„	200	80.	6.70
„	200	80.6	6.75
„	200	80.6	6.80
„	1100	80.	6.75
Pestvidéki	1000	81.5	6.70
„	800	81.	6.70
Fehérmegyei	300	79.5	6.55
„	700	79.5	6.52½
Hartai	1350	79.5	6.65
Tolnai	1500	80.	6.60
„	2300	80.	6.60
Becskereki	3000	78.8	6.57½
Pancsovai	1500	78.2	6.50
Bihari	100	80.5	6.55
„	100	80.5	6.45

Határidőüzlet: Amerikából ma valamivel szilárdabb árfolyamokat jelentettek, s a mi tőzsdénken is szilárdabban indult buza s zárlatig az élénkebb üzletmenetre még szilárdabb lett. Tengeri is szilárdabban indult s tekintettel a rendkivül élénk vásárlási kedvre, még pár krral szilárdabb lett. Zab és rozs élénk kereslet mellett szilárdabbak.

Zárul 11 órakor:

Buza márczius—április 1894	6.33—6.35
Buza szeptember—október 1894	6.75—6.77
Tengeri május—junius 1894	5.96—5.97
Tengeri őszre	6.45—6.47
Zab márczius—április 1894	6.10—6.11
Zab őszre	5.84—5.85
Káposztarepcze	11.40——.—

Külföld: New York: buzára ¼—⅜, tengerire ⅛ szilárdabb, Chicago: buzára ⅛—⅜, tengerire ⅛ szilárdabb, Páris tartott, London es Liverpool szilárd.

Értéktőzsde: Az orosz czár állapotáról érkezett igen aggasztó hirekre nálunk tetemesen meglanyhultak a részvények, mig később külföldi szilárdabb jegyzésekre s itteni élénkebb vásárlási kedvre némi javulás állott be.

Zárul 11 órakor:

Osztrák hitelrészvény	369.—
Magyar hitelrészvény	465.75
Osztrák államvasut	265.50
Rima-Murányi	367.10
Déli vasut	105.75

—

= **Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok.** 1894. évi okt. hó 18-án. Hizott sertés árak: 1. Magyar első rendű: 1. Öreg nehéz (páronkint 400 klgron felüli sulyban) 40.—40.5 krig. Öreg közép (páronkint 300—400 kilogramm sulyban) 40.—40.5 krig. Fiatal nehéz (pkint 320 kilgron felüli sulyban) 41.5—42 krig. Fiatal közép (pkint 251—320 kilogr. sulyban) 42.5.—43. krig. Fiatal könnyü (pkint 250 klgr. terjedő sulyban) 46.—47 krig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 klgron felüli sulyban) 40.—41.5 krig. — Közép (pkint 220—280 klgr. sulybar) 42. —42.5 krig. — Könnyü (pkint 220 klgrig terjedő sulyban) 46.—47 krig. — Szerbiai: Nehéz (pkint 260 klg. felüli sulyban) 41.5—42. krig. Közép (páronkint 220—260 klgr. sulyban) 41.5 42 krig. — Könnyü (páronkint 220 klgrig terjedő sulyban) 41 5—42. krig. Sertéslétszám 1894. okt. hó 16-án volt készlet 172,764 darab. 1894. október hó 17-én felhajtatott: 4493 drb. 1894. október 17-én elszállittatott 5026 drb. 1894. okt. 18-án maradt készletben 172,734 drb. — A hizott sertés üzleti irányzata: Lanyha.

—

Szeszüzlet.

— Október 19. —

Mai jegyzéseink: Készáru nagyban nyers szesz 52.50, kicsinyben 53.— hordó nélkül per 100 liter % beleértve 35 frt fogyasztási adót.

—

Hivatalos árfolyamok
a budapesti áru és értéktőzsdén.

Budapest, 1894. október 19.

Magyar aranyjáradék 4%	121.60
Magyar koronajáradék 4%	96 50
Magyar arany 4½%	126.50
Magyar ezüst 4½%	101.50
Magyar keleti vasut 1876.	125.—
Magyar földtehermentesitési kötvény	96.25
Magyar italmegváltási kötvény	100.50
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	96.50
Magyar nyeremény-sorsjegy kölcsön	159.50
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	145.50
Osztrák papirjáradék	—.—
Osztrák járadék ezüst	—.—
Osztrák járadék arany	123.50
Korona járadék	97.75
1860-ki államsorsjegyek	147.50
Osztrák-magyar bankrészvény	1033.—

Budapesti gabnatőzsde.

— Az „Aradi Közlöny" távirati tudósitása. —

Budapest, október 19. d. u. 5 óra.

Fajt		Irányzat	100 klg. ár frttól	frtig
Buza bánsági uj		...	6.40	6.65
Buza tiszavidéki		...	6.45	6.70
Buza pestvidéki		...	6.40	6.65
Buza fejérmegyei		...	6.40	6.65
Buza bácskai		...	6.50	6.75
Rozs uj, I-ső rendü		...	5.35	5.50
Rozs uj, II-od rendü		...	5.30	5.35
Arpa takarmány		...	5.80	6.15
Arpa égetni való		...	6.40	7.15
Arpa sörfőzdei		...	7.35	8.50
Zab		...	5.85	6 20
Tengeri bánsági		...	6.30	6.40
Tengeri másnemü		...	—.—	—.—
Káposzta-repcze bánsági		...	9.40	9.75
Köles		...	—.—	—.—
Határidőre	Buza szept.-okt.	...	6.33	6.35
	Buza márcz.-ápr.	...	6.76	6.78
	Buza máj.-jun.	...	—.—	—.—
	Rozs szept.-okt	...	5.36	5.38
	Tengeri jul.-aug.	...	—.—	—.—
	Tengeri aug.-szept.	...	—.—	—.—
	Tengeri októberre	...	6.48	6.53
	Zab márcz.-ápr.	...	6.08	6.10
	Zab szept.-okt.	...	5.85	5.87
	Káposzta-repcze aug.-szept. 1894.	...	—.—	—.—

VIZJELZÉS.

1894. évi október hó 19-én reggel 8 órakor észlelt vizállások, időjárás és hőfokok a marosi és tiszai vizmérczén.

Észlelési állomás	Hőmérsék C°	Időjárás	Vizállás cztimétr.	Jégrustagság cztimétr.
Branyicska	+ 8°	borult	— 16	—
Arad	+ 14°	borult	— 121	—
Makó	+ 13°	felhős	— 25	—
Szeged	+ 13°	felhős	+ 18	—
Gyoma	—	—	—	—

A + jel a 0 felotti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
A — jel a 0 alatti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
Arad, 1894. október 19.

A m. kir. folyammérnöki hivatal.

Aradvárosi szinház.

Évadbérlet 22. szám. Havibérlet 2. szám.

Szombaton, 1894. október 20-án

A tévedt nő.

(La Traviata.)

Nagy opera 4 felvonásban. Irta: Piave. Zenéjét szerzette: Verdi. Forditotta: Nádaskay L.

SZEMÉLYEK:

Valery Violetta . . . Réthy L.
Bervoix Flóra, barátnője . . . Reviczky E.
Anina, Violetta szobaleánya . . . Barts A.
Germond Alfréd, Violetta kedvese . . . Mezey M.
Germond György, Alfréd atyja . . . Csatár Gy.
Gaston Letoriéres, vicomte . . . Sólyom L.
Domphol, báró . . . Hunyady J.

Kezdete 7 órakor.

Felelős szerkesztő: **Vass Géza.**

Nyilvános köszönet.

Alulirott gyászóló család ez uton is forró köszönetet mond mindazon ismerős és jó barátoknak, kik

Halota János

végtisztességén megjelentek s fájdalmunkat ezzel enyhitették, de különösen igaz köszönetet mond az aradi nyomdász-egyletnek, a Réthy-nyomda személyzetének, valamint mindazon egyesületek s magánosoknak, kik a ravatalra koszorut voltak szivesek küldeni, végül ifj. Kézsmárky István czégnek a temetés lelkiismeretes rendezéseért.

Arad, 1894. október 19.

Özv. Halota Jánosné és családja

13137/894. k. h. 3—3.

Hirdetmény.

A kolera járvány behurczolásának megakadályozása, valamint a járvány befogadása és terjesztésére alkalmas ártalmak eltávolitása érdekéből a nagyméltóságu m. kir. belügyminiszter urnak f. évi 78571. sz. a. kiadott körrendelete alapján a következő óvrendszabályok követését és pontos betartását rendelem el:

1. Vendégfogadósok, korcsmárosok, magán és iparos szállók tulajdonosai, egyletek és intézetek, nemkülönben mindazon magánosok, kik idegen utasoknak, iparos segédeknek, munkásoknak vagy más idegeneknek szállást adnak, kötelesek a Gácsországból, Bukovinából, nemkülönben a Mármaros vármegyéből érkező utasokat a beszállásuk után azonnal soron kivül, a napnak vagy éjnek bármely szakában a rendőrkapitányi hivatalnál bejelenteni;

2. vendégfogadók, korcsmák és több lakót magokban foglaló házak tulajdonosai kötelesek a trágyát és szemetet az udvarokból mindennap, a kisebb házak tulajdonosai pedig minden harmadnap kihordatni, az udvart és házelejét, folyókákat naponta felsepertetni, szemetes vermet, emésztő gödröt, vizlevezető folyókákat naponta mésztejjel fertőtleniteni;

3. az utczára, vagy folyókába szennyes vizet önteni, elhullott állatot, vagy bármi állati és egyéb hulladékot kidobni a legszigorubb büntetés terhe alatt tilos;

4. minden háztulajdonos köteles árnyékszékét, ha az egy éve nem tisztittatott, sürgősen kitisztittatni, udvarán egy kádba mésztejet tartani (1 rész nyers mész 5 rész vizbe megoltva) s ezen folyadékból az árnyékszékbe minden ülőhelyre 5—5 litert számitva, harmadnaponként beönteni;

5. a lakosztályok tisztán tartandók, a szobák reggel és este jól szellőztetendők;

6. szük udvari házak kapui kora reggeltől éső estig tárva tartandók;

7. a kutak tisztán tartandók, fedéllel ellátandók s azok közelében azok vizével mosni sem ruhát, sem edényt nem szabad. A kutak mellett netán levő gödrös helyek tiszta földdel feltöltendők, a pocsolyák felszáritandók, a szárnyas állatok förösztői a kuttól eltávolitandók, nehogy a kut vize a szennyes viz leszivárgása által ivásra alkalmatlanná váljék. A rossz vizü kutak használata mellőzendő s csak a megjelölt jóvizü kutak vize élvezendő. Ugyszintén kerülendő a Maros folyó vizének élvezetre való használata, elkerülhetlen esetben használva előbb felforralandó, aztán kihütendő, mert köztudomásu, hogy a folyó vizek élvezete terjeszti a ragály csiráit;

8. a mészárszékek, hentesek, ugyszintén a piaczon áruló hentesek vágótőkéi, asztalai és a mérlegek, nemkülönben a vendéglősök, korcsmárosok, czukrászok és ételkifőzők asztalai, edényei a legtisztábban tartandók, megromlott hust, hamisitott tejet vagy éretlen, romlott gyümölcsöt (a párolásra szánt félérett kivételével) üzleti helyiségekben vagy piaczon elárusitani, forgalomba hozni a legszigorubb büntetés terhe alatt tiltatik, élvezetre nem alkalmas tápszerek elkoboztatni és megsemmisittetni fognak;

9. a ragályfogó áruk raktárai, mint csont és rongy gyüjtő telepek állandóan fertőtlenitendők s tisztán tartásukra kiváló gond forditandó;

10. a sertés hizlaló telepek, sertés ólak, istállók, szárnyas állatok ketreczei tisztán tartandók;

11. nem élő, de még friss halak árulása csak d. u. 4 óráig engedtetik meg. Az el nem árusitott halak pedig a már kiadott meghagyásban foglalt módon megszáritandók;

12. bérkocsik, fuvarosok és a közuti lóvasu állóhelyei, ugy a városban, mint a vasuti állomásnál naponta többször felseprendők, a trágya eltávolitandó és a külön kiadott utasitáshoz képest mésztejjel fertőtlenitendők;

13. a lakosság által a legelső alkalommal észrevett gyanus, hasmenéssel vagy hányással járó megbetegedés a rendőrkapitányi, illetve orvosi hivatalnál azonnal bejelentendő.

Kik a jelen hirdetményben foglalt óvintézkedéseket nem foganatositják, kihágást követnek el és az 1876. évi XIV. t. cz. 7. §-ában előirt pénzbirsággal fognak büntettetni.

Az óvintézkedések foganatositásának ellenőrzésére az összes rendőri személyzet utasittatik.

Kelt Aradon, 1894. évi szeptember hó 24-én, a város r. kapitányi hivatala mint I-ső foku egészségügyi hatóság.

Sarlot Domokos
főkapitány.

13136/894. k. h. 3—3.

Hirdetmény.

A nagyméltóságu m. kir. belügyminiszterium a f. évi 78486. sz. a. kelt körrendeletével a kolera járvány meggátlásának érdekéből a Mármaros vármegyéből esetleg érkező utasoknak orvosi megfigyelés alá vételét rendelvén el, felhivom a helybeli összes nyilvános helyek, vendéglők tulajdonosait, nemkülönben a magánosokat, hogy a hozzájok megszállt mármarosi megyei utasokat a kapitányi hivatalnál bármely időben, a következmények terhe alatt bejelentsék.

Arad, 1894. szeptember hó 23-án.

Sarlot Domokos
főkapitány.

18729/1894.

Hirdetmény.

A nagyméltóságu földmivelésugyi m. kir. miniszterium 51252/94. sz. a. kelt rendelete nyomán ezennel közhirré tétetik, hogy Horvát-Szlavonországban a ragadós száj- és körömfájás nagyobb mértékben lépett fel, — a hasitott körmü állatoknak (szarvasmarha, juh, kecske és sertés) Horvát-Szlavonországból Magyarországba való behozatala, további intézkedésig eltiltatik.

Arad, 1894. szeptember 15.

A városi tanács.

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertára

és müvegytani laboratoriuma

Aradon, Szabadságtér.

Szivesen ajánlkozik minden **bárhol és bárki által hirdetett** gyógyszer-különlegesség beszerzésére, s készletben tart következő megbizható hatásu szereket:

Chinin-czukor és Chinin csokoládé gyermekeknek könnyen beadható hideglelés elleni szer, melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók pályadijjal koszoruztak. Mind az ő világrészben el van terjedve. Egy darab 6 kr.

Misera-cseppek, dr Häger javitott recéptje szerint, legmegbizhatóbb szer hideglelés ellen felnőttek számára. Egy üveg 75 kr.

Circassian. Biztos hatásu és ártalmatlan szerekből összeállitott hajfestőszer. — Egy üveg 1 frt 40 kr.

Dr. Brnatzik fogcseppje. Bármely fogfájást azonnal megszüntet. 1 üveg 35 kr

A Rozsnyay-féle

Serail-arczkenőcs. Az arczon mutatkozó szeplők, pattanások és májfoltok elüzésére a legalkalmasabb szer, mely bőrszépitő hatásában minden más szert felülmul. Egy kis tégely 70 kr. és egy nagy tégely 1 frt.

Anosmin. A lábizzadás és feltörés ellen biztosan használható. Egy üveg 50 kr.

Valódi tokaji bor. Kitünő minőségüek, dr. Szabó Gyula világhirü pinczéjéből. Ára 1 üvegnek 3 és frt.

Ménesi aszúbor. Egy 35 centl. üveg 1 frt 50 krajczár.

Chinabor. 2% Chinatartalommal. Egy 30 centiliteres üveg 1 frt.

Vasas Chinabor. 2% Chinin- és vasoxydtartalommal Egy 30 centlit. üveg 1 frt.

Pepsinbor. 2.5% tartalommal. Egy 20 centiliteres üveg 1 frt.

Üvegmaró tinta. Egy üveg 1 frt.

Salon-bengáli tüzek. Füst és szag nélkül, vörös fehér és sárga szinben. Egy kr 2 frt.

Magnesium fáklyák. 150 normal gyertyafénynyel. Hat perczig égő, 1 drb 60 kr. 12 perczig égő, 1 drb 1 frt 10 kr. 24 perczig égő, 1 drb. 2 frt 10 kr.

Iroda tintapor. (Fekete vagy violaszinben) 1 adag ¼ literre 10 kr.

Dr. Kepes fagybalzsama. A megfagyott kezet vagy lábat 3—4 nap alatt biztosan meggyógyitja. Egy tégely ára 40 kr.

Lang rheuma ellenes szere. Mindenféle meghülésből eredt rheumás és csuzos fájdalmak ellen igen hires és keresett szer. Egy üveg ára 30 kr.

Dr. Kelen köhögés elleni pora mely minden féle köhögést biztosan gyógyit. Ára 40 kr.

Mindezen gyógyszerek — a pakolási csekély költségek hozzáadásával — bárhova posta utján is elküldetnek.

U ancsak ezen gyógyszertárban minden vegyvizsgására gbizásnk elfogadtatnak és lelkiismeretesen teljesittetnek. 828.

12386/1894. 3—3

Hirdetmény.

A nagyméltoságu m. kir. belügyminiszterium 61369/84. II. sz. alatt kelt intezményével jóváhagyott 12757/403 894. sz. szabályrendelet alapján azon ház- és telek-tulajdonosokat, kiknek házuk előtt a járda kövezet vagy asphalt burkolattal ellátva nincsen, felhivom, hogy telkeik előtt a gyalog járót **folyó évi november 30-ig** terjedő idö alatt 1 és fél méter, az ennél keskenyebb járdákat pedig egész szélességben és 15 cm. vastagságban homokréteggel akként láttassák el, hogy a vizfelfogó árok vagy folyóka felé 5 cméternyi eséssel birjon,

Köteles továbbá ház- és telek-tulajdonos a gyalog járók mellett elvonuló vizvezető árkot telke és háza utcza-vonalának hosszában a városi mérnöki hivatal által előirt utasitás és mérték szerint kiásatni és azt tisztán tartani, nemkülönben köteles ezen vizvezető árkokon keresztül a kocsi bejáratnál hidat épittetni s azt folyton jó karban tartani.

Kik ezen rendeletnek eleget nem tesznek, 2 frttól 25 frtig terjedhető pénzbirsággal büntettetnek és ezen büntetésen felül az elmulasztott munka az illető költségére hivatalból fog eszközöltetni.

Tekintve, hogy a Maros vizállása ez idő szerint igen kicsiny, ajánlom, hogy a homokszükségletet az erre utaltak a nagyobb vizállás beállta előtt szerezzék be, mert azon szokásos védekezés, hogy a homokolás a magas vizállás miatt nem eszközölhető, figyelembe vétetni nem fog.

Aradon, 1894. évi szeptember hó 12-én.

Sarlot Domokos
főkapitány.

15714/1894.

Hirdetmény.

A nagymélt földmivelésügyi m. kir. miniszteriumnak 42436/94. számu leirata szerint az erdőőri szakvizsgák **folyó évi október hó 22-én** és az erre következő napokon Budapesten, Pozsonyban, Beszterczebányán, Miskolczon, Kassán, Mármaros-Szigeten, Debreczenben, Kolozsvártt, Székely-Udvarhelyen, Brassóban, Nagy-Szebenben, Temesvártt, Zomborban, Pécsett és Szombathelyen, a vadőri vizsgák pedig az erdőőri szakvizsgákkal kapcsolatosan Budapesten, Pozsonyban és Szombathelyen a vármegye házában délelőtt 9 órakor fognak megkezdetni és folytatólag megtartatni.

Felhivatnak mindazok, kik az erdőőri szakvizsgát vagy a vadőri vizsgát letenni szándékoznak, hogy hiteles bizonyitványokkal felszerelt folyamodványaikat a vizsgák székhelyére nézve illetékes kir. erdőfelügyelőkhöz nyujtsák be.

Aradon, 1894. évi augusztus hó 4-én.

A városi tanács.

11587/1894. 3—3

Hirdetés.

A nagyméltóságu földmivelésügyi m. kir. miniszteriumnak 39102/II. 894. sz. a. kelt rendelete nyomán az érdekeltek figyelmeztetése czéljából ezennel közhirré teszszük, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter intézkedése folytán a hazai vasutak a **folyó évi október hóban** Bécsben tartandó nemzetközi ménszemlére teheráruként szállitandó mének után az általános dijszabási határozmányok (I. rész) 153. lapján a kiállitási állatokra nézve megállapitott kedvezményt, az ugyanezen alkalomból gyorsáruként szállitandó mének után pedig a kedvezményes teheráru dijtételeket 50% felemelve fogják alkalmazni.

A szóban lévő ménszállitmányokat illetőleg az osztrák területen fekvő vasuti vonalokon és ugyanezen kedvezmények nyerendnek alkalmazást.

A kedvezmények számszerü mértéke és alkalmazásának módozatai bármely vasuti állomáson megtekinthetők.

Arad, 1894. évi julius hó 28-án.

A városi tanács.

19477/894 3—3

Hirdetés.

A nagyméltóságu földmivelésügyi magy. kir. miniszter ur 57505/894. sz. a. kelt rendelete nyomán ezennel közhirré tétetik, hogy szarvasmarhák, juhok, kecskék és sertések Magyarországból Styriába csak levágás végett és csupán vaspályán szállithatók.

Arad, 1894. szeptember 29-én.

A városi tanács.

20744/1894. 2—3.

Hirdetmény.

A nagymélt. földmüvelésügyi m. kir. miniszter ur 59434/94. sz. a. kibocsátott rendelete nyomán ezennel közhirré tétetik, hogy Franciaországban a szöllőnek egy ujabb veszedelmes betegsége, a gommose bacillaira lépett fel, minélfogva szöllővesszőket sem Francziaországból, a külföldről általában, sem pedig Horváth-Szlavonországból behozatni a nagymélt. földmüvelésügyi miniszter ur engedélye nélkül nem lehet, mert ha a magas engedély nélkül hozatnék be a szöllő vessző, nem csak a vessző fog megsemmisittetni, de azon felül a megrendelő, továbbító és szállitó is meg fog büntettetni,

Arad, 1894. október 10.

A városi tanács.

1868. év óta bevált szer.

BERGER-féle gyógy-

KÁTRÁNY-SZAPPAN

orvosi tekintélyek által ajánlva, Európa legtöbb államaiban fényes sikerrel alkalmaztatik

mindennemü bőrkütegek

ellen, nevezetesen idült pikkely-sömör, kosz s élődi kütegek, ugyszintén orr-rezesség, ótvar, fagydag, lábizzadás, fej- és szakállkorpa ellen. A Berger-féle kátrányszappan tartalmazza a fa-kátránynak 40 %-át és minden egyéb, a kereskedelemben előforduló kátrányszappanoktól lényegesen különbözik. Csalások elkerülése végett határozottan Berger-féle kátrányszappan megrendelése s az ismert védjegyre való figyelmeztetés kéretik. Idült bőrbetegségeknél sikerrel alkalmaztatik a kátrányszappan helyett a

Berger-féle gyógy-kátrány-kénszappan.

Amely esetben ezek jobbnak találtatnak, csak a Berger-féle kátrány-kénszappan kérendő; miután a külföldi utánzatok hatástalanoknak bizonyulnak. A gyengébb kátrányszappan az

arcbőr tisztátalanságai

eltávolitására, a gyermekeknek valamennyi fejbetegségei ellen feláll-mulhatlan bőrtisztitó mozsdó és fürdőszappan mindennapi használatul szolgál a

Berger-féle glycerin-kátrányszappan

80% glycerin tartalommal és finom illattal.

Ára minden fajnak használati utasitással együtt 35 kr.

A többi Berger-féle szappanokból különösen kiemelendők: Benzoe-szappan a bőr finomitására, borax-szappan pattanások ellen, carbol-szappan a bőr simitására himlőhelyeknél és mint fertőtlenitő szappan, Ichthyol-szappan rheuma és arcvörösség ellen, szeplő-szappan igen hathatós, Tannin-szappan lábizzadás és hajkihullás ellen; fog-szappan a legjobb fogtisztitó szer. A többi Berger-féle szappanokat illetőleg utalunk a röpiratokra. Csak Berger-féle szappanokat kell kérni, miután számtalan hatástalan utánzatok vannak. Gyár és főraktár: G. Hell & Comp. Troppau. Érdemjellel kitüntetve a nemzetközi gyógyszerkiállitáson Bécsben 1888.

Kapható Aradon:

Rozsnyay Mátyás, Kiss István, Ring Lajos és Demkó Géza urak gyógyszertárában, különben pedig a magyarországi legtöbb gyógyszertárakban

838 6—6

Arad sz. kir. város polgármesterétől.

79 | 894. pm. 51 9—o2

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város közönsége részéről közhirré tétetik, hogy a városi árvapénztárból és a város által kezelt alapokból törlesztési kölcsönök vehetők.

Fizetendő évenkint: 23 évi törlesztésre 8% a melyből tőke törlesztésre esik 2% 26 fél évi törlesztésre $7\frac{1}{2}$%, melyből tőke törlesztésre $1\frac{1}{2}$% fordittatik. 32 évi törlesztésre 7%, amelyből a tőketörlesztésre 1% számoltatik el. A kölcsönvevők jogában áll kölcsönt a törlesztési időn belül is félévi felmondásra a félévi kamat külömbözet megtéritése mellett visszafizetni.

Arad 1894. január 10.

Salacz Gyula,
királyi tanácsos polgármester.

Legfinomabb csemege- és füszer-üzlet.

Valódi orvosi tekintélyek által kitűnőnek elismert

ménesi fehér asszu-bort

$^7/_{10}$ literes palaczkokban

1 forintért

ajánl és tisztaságáért kezeskedik

ÉLES ÁRMIN

füszer- és csemege-kereskedő

Aradon.

Valódi franczia pezsgő, cognac, tea, rum, prágai sódar, sajtok.

Dreher Antal kőbányai serfőzdéjének főraktára.

2376. sz. 1894. tkv.

Árverési hirdetményi kivonat.

A világosi kir. jbiróság mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy Kelecsényi Ferencz világosi lakos végrehajtatónak Sepreusán Tódor ugyis mint Sepreusán Mihály gyámja, Sepreusán Juon és Sepreusán Gyula mindnyájan mint Sepreusán Mihály örökösei kovaszinczi lakosok végrehajtást szenvedettek elleni végrehajtási ügyében végrehajtást szenvedő ellenni 64 frt tőkekövetelés és ennek 1884. évi novembember 1-től járó 6%-os kamat s járulékai iránti végrehajtási ügyében a aradi kir. törvényszék (a világosi kir. járásbiróság) területén lévő, Kovaszincz községben fekvő, a kovaszinczi 214. sz. tjkvben A+r. sor 372. hrsz. alatt felvett 221. összeirásu, a tjkvi állapot szerint üres telekre az adó és becslési bizonylat szerint beltelkes házra, mely $^1/_5$ részben Sepreusán Mihály, $^4/_5$ részben Sepreusán Tódor, Toagyer, Lena és kiskoru Sepreusán Gyula nevén áll 160 frt — ugyanezen sz. tjkvben az A+1. sor (627—628.) hrsz. a. felvett 356. összeirásu beltelkes házra, mely $^1/_5$ részben Sepreusán Mihály, $^4/_5$ részben Sapreusán Tódor, Toagyer, Lena és kisk. Sepreusán Gyula nevén áll 160 frt, — továbbá ugyanezen számu tjkvben A+2. sor (5329—5330.) hrsz. alatt felvett huszonhárom forint 68 kr. dézsmaváltsággal terhelt szőllőre, mely $^1/_5$ részben Sepreusán Mihály, $^4/_5$ részben Sepreusán Tódor, Toagyer, Lena és kk. Sepreusán Gyula nevén áll 50 frtban és végül a kovaszinczi 757. sz. tjkvben AI. 1—6. sor sz. a. felvett ingatlanságnak Sepreusán Mihályt illető $^1/_6$-od részéré 151 frtban az összes ingatlanokra az árverést 527 forintban ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok és ingatlan hanyad **az 1894. évi november hó 24-ik napján** délelőtt 10 órakor Kovaszincz községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok és ingatlan hányad becsárának 10 %-át, vagyis 16 frtot, 16 frtot, 5 frtot és 15 frt 70 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. tcz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. tcz. 107. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Világoson, 1894. évi augusztus hó 6-ik napján. A világosi kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Aknay,
kir. aljbiró.

12727/894. k. h. 3—3

Hirdetmény.

Az iparhatósági megbizottak ujbóli megválasztása czéljából az ipartörvény 172. §-a értelmében kiadott 52211/885. számu földmüvelés, ipar és kereskedelemügyi m. kir. ministeri rendelet alapján Arad sz. kir. város területén levő összes önálló kereskedők és iparosok névlajstroma összeállittatván, az jelenleg a rendőrkapitányi hivatal iparügyi osztályánál közszemlére ki van téve, miről is az érdekeltek azon észrevétel mellett értesittetnek, hogy az összeállitás ellen emelhető, felszólamlások f. **évi november hó 15-éig** ezen iparhatóságnál irásban adhatók be.

Kelt Aradon 1894. szeptember hó 15-én, a város rendőrkapitánysága mint I-sö foku iparhatóság.

Sarlot Domokos
főkapitány.

13137 | 1894. k. h. 3—3

Hirdetmény.

Figyelmeztetem a mészáros és hentes iparosokat, bárányvágókat, hogy a hús szállitására használni szokott kocsik és gyékénytakarók tisztaságára különös gondot forditsanak, miután a tisztátalan szennyes kocsiknak használata a vágóhidi igazgató ur által a tőlem nyert felhatalmazás folytán megengedtetni nem fog.

Továbbá figyelmeztetem mindazokat, kik a vágóhidon megjelennek, hogy a vágóhidi igazgató ur által a köztisztaság érdekéből kiadott intézkedéseket a következmények terhe alatt pontosan betartani és követni tartoznak.

Kelt Aradon, 1894. évi szeptember hó 24-én a város r.-kapitányi hivatala, mint I-sö fokú egészségügyi hatóság.

Sarlot,
főkapitány.

„Aradi Nyomdaészvénytársaság" könyvnyomdája.